

Pinksteren, 20 mei 2018

Prediking ds. Henk Fonteyn in de Interkerkelijke Gemeente 'De Hoeksteen' in Guardamar del Segura, Spanje

Gemeente van onze Heer,

Quando soplan vientos de cambio, algunos construyen muros, otros, molinos.

Op Pinksteren, de dag waarop de Geest ons leert, elkanders taal te spreken, leek het me goed om met dit Spaanse gezegde te beginnen, dat op een suikerzakje stond dat we vorige week bij ons uitstapje naar Caravaca de la Cruz bij de koffie kregen.

Vrij vertaald staat er geloof ik zoiets als: *wanneer de wind van verandering opsteekt, bouwen sommige mensen muren, anderen bouwen windmolens.*

En toen ik het evangelie voor de Pinksterdag afgelopen week las, schoot me dat gezegde te binnen. Ik kom er straks op terug.

Maar eerst vraag ik u even met me mee te tellen. Pinksteren komt van het Griekse woord voor vijftig, pentekosta. De Vlamingen zeggen Sinksen, van het Franse cinquante. Duidelijk mag zijn: we zijn vandaag op *de vijftigste dag* na Pasen aangeland. En die beide feestdagen houden direct verband met elkaar!

Voor sommigen misschien oude koek, maar ik denk dat we in de kerk vaak weinig beseffen, hoezeer onze christelijke feestdagen hun wortels in de **joodse** – in de boeken van Mozes ingestelde - **feesten** hebben.

Vaak denken we dat Pinksteren – zeg maar zoals we er vanmorgen bij Lucas van horen – toen *voor het eerst* plaatshad. Als het ware de geboortedag van de kerk. Nou, dat laatste mag je misschien wel zeggen, als we maar goed beseffen dat Pinksteren een feest **was en is**, dat door joodse gelovigen altijd al werd en **nog altijd** wordt gevierd. Sterker nog, *dit jaar* vallen christelijk en joods pasen en pinksteren nagenoeg samen. Vandaag en morgen viert de synagoge net als wij Pinksteren. Anders dan wij, maar toch...

Iets meer over Pasen en Pinksteren, die, hoewel niet één dag vallend, alles met elkaar te maken hebben.

Pasen, of zoals de joden zeggen Pascha, of Pesach, en **Pinksteren**, of Sjavoet, (=“Weken”), 50 dagen later, zijn van oudsher allebei **oogstfeesten**. Feesten uit een landbouwcultuur. In het boek Ruth vinden we beide feesten terug, eerst de eerstelingen, de gerst-oogst, dat is Pesach; en zeven weken later de tarweoogst, dat is Pinksteren. Oogstfeesten dus, en – dat lezen we ook in het boek Ruth, dat op het joodse pinksterfeest altijd gelezen wordt in de synagoge – daar wilde de wijn best bij vloeien. Vandaar dat die opmerking van de aanwezigen in Jeruzalem “ze hebben teveel gedronken”, niet helemaal zomaar *out of the blue* komt. Dat kan gebeuren tijdens een feest. Zeg nou zelf, dat gebeurt ook ons wel eens...

Pascha is in de loop der tijd in de joodse traditie vooral het feest van de **exodus**, de uittocht uit Egypte, geworden. De geboorte van Israël als zelfstandige natie, zou je ook kunnen zeggen. Pascha wordt dan ook door alle Joden wereldwijd gevierd, ook door wie volstrekt niet-religieus zijn. En Pinksteren, Sjavoe'ot, dat is gaandeweg vooral het feest van de **Wet**, van de Thora, geworden. Waar de tarwe-oogst als gave Gods werd gevierd wordt de Thora, wet en verbondsboek, als Gods grootste gave, a.h.w. Het geestelijk voedsel, gevierd. Gods grootste gave aan het volk waarmee Hij zich als eerste heeft verbonden, en via dit volk, dat zelf een eersteling aan oogst is, aan heel de wereld, aan alle volkeren: de totale oogst. Dat wetend luister je met meer interesse naar die hele opsomming van volken en landen, waar Mirjam zo bloedig op geoefend heeft om het goed voor te lezen... Lukas vertelt dat niet voor niets zo uitvoerig: op deze Pinksterdag zijn als het ware **alle volken** aanwezig, en allemaal moeten ze horen van het heil dat God in Jezus Christus, deze eersteling uit de doden, deze zoon van Israël, voor alle volken heeft bestemd.

Pesach, Pinksteren, – en in het najaar Loofhuttenfeest – zijn de drie grote pelgrimsfeesten in Israëls religieuze traditie, dat is zo tot op vandaag. Elke vrome Jood waar ook ter wereld hoopt minstens een keer in z'n leven in Jeruzalem een van deze hoge feesten te vieren, zoals een vrome moslim een maal in zijn leven in Mekka wil zijn geweest. Dat was ook zo in de dagen van Jezus. Net als rond Pascha was ook nu, op de vijftigste dag daarna, de hele stad vol pelgrims. Uit alle landen onder de zon, want Joden waren ook in die tijd al in heel het toenmalige Romeinse rijk woonachtig, niet alleen in Judea en Galilea. U hoorde het, waar ze allemaal vandaan kwamen. Vrome mannen, vertelt Lukas er nog even bij, want ja, want ze waren als pelgrims gekomen... Ook proselieten trouwens, dat zijn niet-joden, heidenen dus, die tot het joodse geloof zijn overgegaan. Daarin hoor je ook weer het boek Ruth terug, immers, de Moabitische Ruth zei tegen haar schoonmoeder: Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Een belangrijk gegeven hier in het boek Handelingen dus ook, want het evangelie van Jezus Christus is voor jood en niet-jood bestemd! (Dat moest Petrus trouwens zelf ook nog wel even leren, maar dat komt later in het boek Handelingen...)

Nog iets: op de achtergrond van dit verhaal moeten we het bijbelverhaal denken waar Mozes de berg Sinaï op gaat om de Thora te ontvangen. U moet dat maar eens nalezen in het boek Exodus, hoofdstuk 19. Daar lezen we dat het hevig bliksemde en donderde, en dat er een dreigende wolk boven de berg hing, en een enorm rookgordijn, en dat de Allerhoogste neerdaalde op de berg, in vuur en rook, en dat de berg daarbij hevig schudde en beefde. U voelt wel, daar staat meer dan er staat, het is geen weerbericht. Dit is bijbeltaal, taal met een dubbele bodem, en er wil gezegd zijn dat het niet zomaar vanzelfsprekend is dat de Eeuwige, de Heilige, de Gans Andere, de Hemelse Majesteit zich tot de mens richt en met de mens verbindt. Er is – en dan heb ik het niet over kilometers of lichtjaren – afstand tussen hemel en aarde. Er is afstand tussen Gods werkelijkheid, de zuiverheid, de waarachtigheid, de barmhartigheid en de rechtvaardigheid van God en onze menselijke, aardse handel en wandel, onze vuile handen en voeten, onze dubbele agenda's, onze verborgen motieven.

Storm, hevige donder, wind, vuur ... Lukas haalt in zijn weergave van dit specifieke Pinksterfeest wordt bewogen. Maar er is ook verschil! Waar bij de verschijning op de Sinaï

het volk ver op afstand moet blijven, daalt het vuur hier juist neer en maakt van mensen lichtdragers. Het is eigenlijk alsof de apostelen als kaarsen worden aangestoken... bestemd om licht en warmte te verspreiden in de kou en het duister van de wereldnacht.

Er is een talmoedische legende die vertelt dat op de Sinai, toen Mozes de Thora ontving, tegelijkertijd zeventig engelen in zeventig talen de inhoud van de Thora in de hemel vertaalden. In zeventig talen, voor de volheid der volkerenwereld. En als iets duidelijk wordt op het Pinksterfeest, dat we vandaag vieren, en waarover we bij Lucas lezen, dan is het juist dit: dat het heil, in Jezus Christus, het heil dat uit de joden is, voor heel de wereld, voor alle tong en taal, voor elk ras en elke natie, bestemd is. Vandaar dat de apostelen al die talen spreken en dat iedereen hen in hun eigen taal Gods grote daden hoort verkondigen.

“Ieder in zijn eigen taal” Het is goed om daar even bij stil te staan. Taal kan inclusief of exclusief zijn. Insluiten of uitsluiten. Met taal kunnen we maken en breken. Denk aan het kind dat ooit te horen kreeg: je had er beter niet kunnen zijn... Dan heb je een levenslange last te torsen. Ook als we als kerk spreken zullen we ons altijd moeten afvragen, of we met onze taal voertuig voor de Geest of juist obstakel zijn. En in het licht van allerlei hedendaagse gebeurtenissen op het politieke wereldtoneel denk ik dat het goed zou zijn als presidenten en premiers zich wat minder gemakkelijk op God zouden beroepen, want als er iets is dat veel mensen zich met walging van religie doet afkeren, is dat het wel. De apostelen spreken niet van hun eigen belangrijkheid, hun grootste inzichten in God en religie, hun geestelijke ervaringen... ze spreken van Gods grote daden en dat betekent: ze spreken over Pasen, over Jezus Christus en zijn opstanding en wat dat betekent voor de wereld!

Tenslotte: *Quando soplan vientos de cambio, algunos construyen muros, otros, molinos.* Twee geestesgesteldheden, twee attitudes die je kunt aannemen tegenover alles wat onwennig, vreemd, onbekend is, wat van “de overkant” naar ons toekomt. De ene houding is: muren bouwen. Zeggen: “Ach joh, ze hebben teveel gezopen.”

De andere attitude is die van de mensen die zeggen: “Ik snap er niks van, hoe kan dit, wat gebeurt hier?” maar daarna hun *hearts and minds* open houden. En zeggen: vertel het maar, leg het maar uit, we willen er meer van weten. “

Lieve mensen, laten we die *mindset* najagen. Zodat Gods Geest ons kan bespelen als zijn instrument. Zodat die vlam ook op ons hoofd kan dalen, zodat de adem van God ons leven in beweging kan brengen. Als een windmolen...